

К. Луценко, студентка, НТУ «ХПІ», м. Харків
Г.М. Фадєєва, к.е.н., доц. НТУ «ХПІ», м. Харків

ОПТИМІЗАЦІЯ ФОНДУ ОПЛАТИ ПРАЦІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Реформування податкової системи в умовах економічної кризи та високого рівня тінізації економіки є об'єктивною можливістю забезпечення стабільності та ефективності діяльності усіх господарюючих суб'єктів. Враховуючи рівень фіскального тиску на підприємство в Україні та наявність приросту тенденції до виплати заробітної плати в конвертах, як нелегітимного способу мінімізації податкових платежів, дієвість заходів уряду щодо реформування фіскальної політики протягом 2015-2016 років спрямовувалася на ліквідацію цих негативних чинників, що є актуальним.

Вивченням проблематики оптимізації оподаткування фонду оплати праці займалися такі науковці А.В. Базилюк, Н.О. Павловська, О.М. Єремян, Н.В. Іванчук, М. Т. Чумаченко, І.М. Шивякова та інші. Проте сьогодні відсутні ґрунтовні дослідження соціальних нарахувань на фонд оплати підприємства, які безпосередньо впливають на величину загального доходу самого підприємства.

Метою дослідження є визначення напрямів оптимізації оподаткування розрахунків з оплати праці на основі оцінки специфіки таких відносин через призму сучасного реформування податкової системи.

Підприємство, яке використовує найману працю, є платником та податковим агентом із податку на доходи фізичних осіб, єдиного соціального внеску і з серпня 2014 року військового збору. Об'єктом оподаткування ПДФО, військового збору є заробітна плата, що, з фінансової точки зору, не впливає на обсяг податкових зобов'язань підприємства, але, основна причина виплати неофіційної заробітної плати є нарахування ЄСВ, де об'єктом оподаткування виступає фонд оплати праці.

Протягом 2015 року підприємства, в особі податкового агента, зобов'язані були здійснювати нарахування та сплату ПДФО у розмірі ставок 15% та 20% за умови якщо заробітна плата перевищує 10 неоподаткованих

мінімумів доходів громадян [1]. Регламентуючись нормами Закону України [2] у 2016 році малопрогресивна шкала оподаткування доходів громадян ліквідована і чинною є ставка у розмірі 18 %. Це свідчить про підвищення рівня податкової віддачі громадян, оскільки, для групи платників, які оподатковували свої доходи за ставкою 20% (а це не більше 15 % працюючого населення в Україні) відбулося зменшення податкових витрат, що є чинником продовження тенденції до розвитку соціальної нерівності та максимізації податкових платежів населення з середнім та низьким рівнем доходу.

Проте, в контексті сукупності всіх заходів реформування ситуація є не настільки песимістичною, як для громадян, так і для підприємств. А саме: утримання ЄСВ з найманих працівників з 2016 року скасовано, а, відповідно, податкове навантаження на громадян зменшено. Також позитивний вплив мало скасування диференційованої шкали нарахування ЄСВ та введення єдиної ставки у розмірі 22% для усіх суб'єктів господарювання. До 2016 року функціонувало 67 класів ризику відповідно до виду економічної діяльності, а ставки ЄСВ були в діапазоні від 36,76% до 49,7%. Таким чином, податкові витрати з погашення зобов'язань із нарахування ЄСВ зменшилися у 2016 році на 40,2% в порівнянні з мінімальною ставкою ЄСВ у 2015 році. Таке зменшення є ефективним стимулом легалізації трудових відносин, якщо такі тіньові відносини були відсутні, то мінімізовані податкові витрати є додатковим джерелом підвищення виробничого потенціалу підприємства.

Таким чином, в контексті сучасного реформування податкової системи можна стверджувати, що рівень фіскального тиску на фонд оплати праці зменшився за рахунок встановлення меншої та єдиної ставки нарахування ЄСВ та інших змін у цій сфері.